

Dit boekje is van:

Lezen & schrijven
met
Anne Frank

Voor kinderen van 9 tot 12 jaar

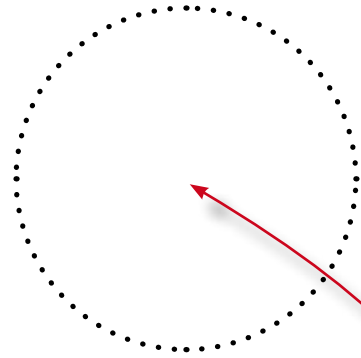
Hoi!

In dit boekje leer je meer over Anne Frank. Anne Frank is een joods meisje. Voor haar dertiende verjaardag krijgt ze een dagboek. Anne houdt van lezen en schrijven. Ze is van plan om alles wat ze belangrijk vindt in dit dagboek op te schrijven.

Wil je meer te weten komen over haar leven?

Lees er meer over bij de tentoonstelling. Maak ook alle opdrachten in dit boekje, want er is een leuke verrassing aan het eind.

Succes!

In dit werkboekje zie je bij elke opdracht een plaatje staan. Elk plaatje heeft een betekenis zodat je weet wat je moet doen. Het plaatje staat altijd **links bovenaan**.

Dit betekent dat je wat moet schrijven of tekenen.

Als je dit ziet, dan moet je wat lezen.

Hier moet je internet gebruiken om wat meer te weten te komen. Dit kan je thuis doen of op school.

Nu moet je naar de tentoonstelling om het antwoord te vinden.

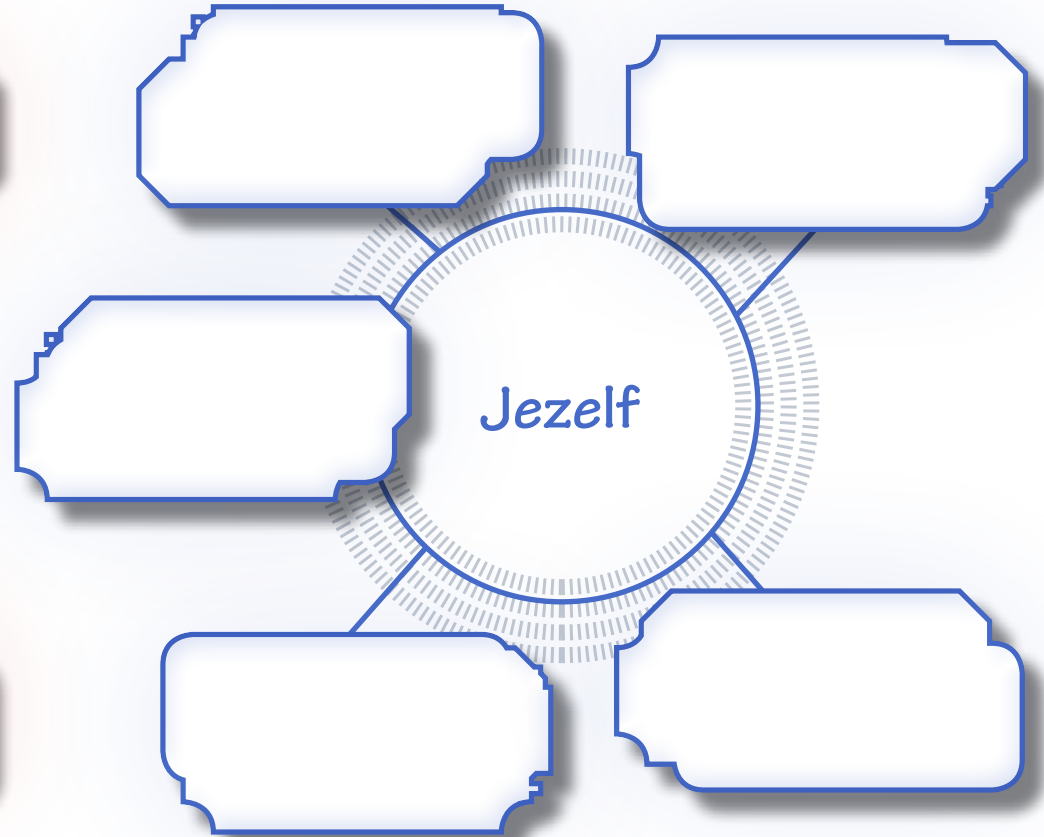

Start

Wat weet je al over Anne?
Schrijf in de lege blokjes een
aantal woorden op.

Schrijf hier een paar
woorden op over jezelf.

Wat doe je graag?
Welk boek lees je graag?
Welke sport doe je?
Of in welk jaar ben je geboren?

Het leven van Anne Frank

2

Op 12 juni 1929 wordt Anne Frank geboren in Frankfurt am Main. Dat ligt in Duitsland. De familie Frank is joods.

Anne en Margot hebben een heerlijk leven. Ze weten niet dat hun ouders grote zorgen hebben. Het gaat niet goed in Duitsland. Er is veel armoede en veel mensen hebben geen werk.

Op 6 juli duiken ze onder op de Prinsengracht. Daar is het bedrijf van Annes vader, het heet Opekta. Het achterste gedeelte van het kantoor wordt niet gebruikt. Daar heeft Otto stiekem een schuilplaats gemaakt. Hij krijgt daarbij hulp van enkele medewerkers.

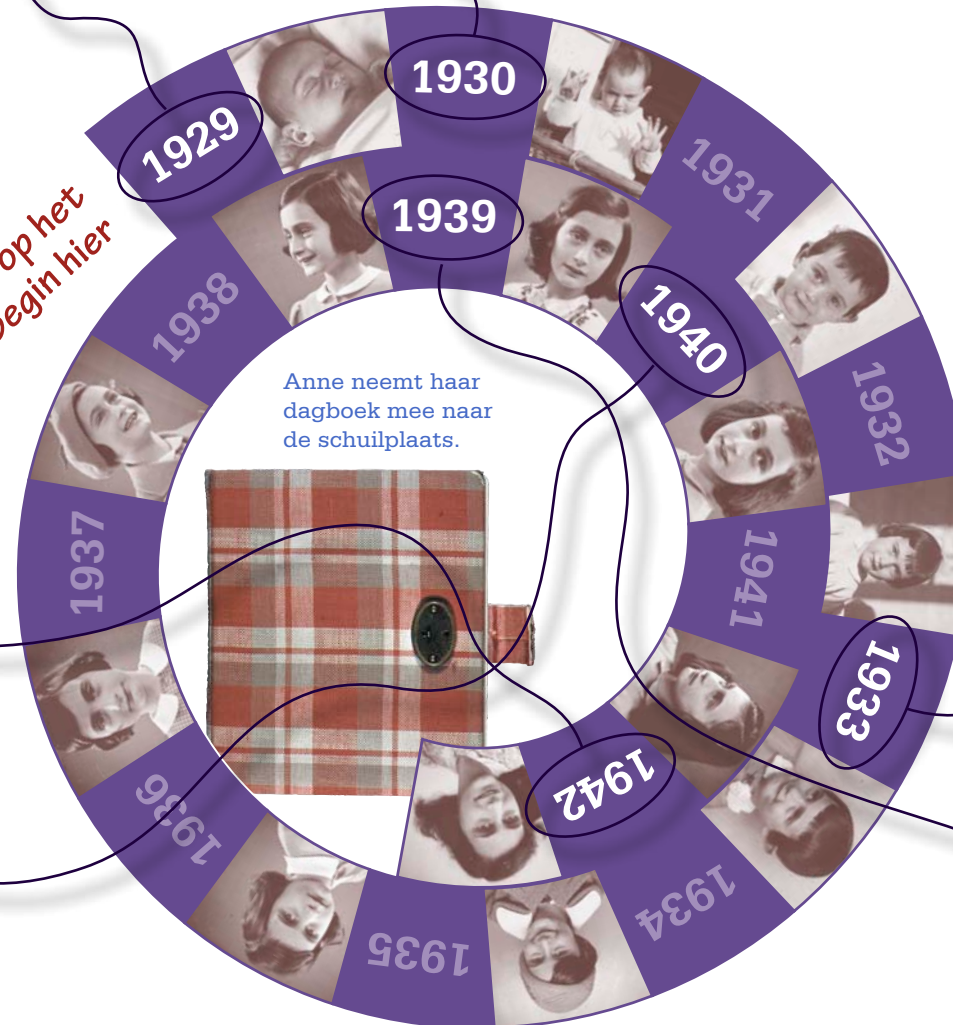
Leg je vinger op het papier en begin hier

Anne neemt haar dagboek mee naar de schuilplaats.

Als Anne bijna vier jaar oud is, komt Adolf Hitler in Duitsland aan de macht. Hij geeft de joden de schuld van de grote werkloosheid en armoede. Annes ouders maken zich zorgen, want Hitler is een dictator. Otto en Edith voelen zich niet meer veilig en besluiten weg te gaan uit Duitsland.

Het is mei 1940 en het is oorlog. Het Duitse leger heeft Nederland bezet. Anne en haar familie zijn hier nu ook niet meer veilig. Vluchten is bijna niet meer mogelijk.

Duitsland valt Polen binnen. Engeland en Frankrijk verklaren Hitler de oorlog. Dit is het begin van de Tweede Wereldoorlog.

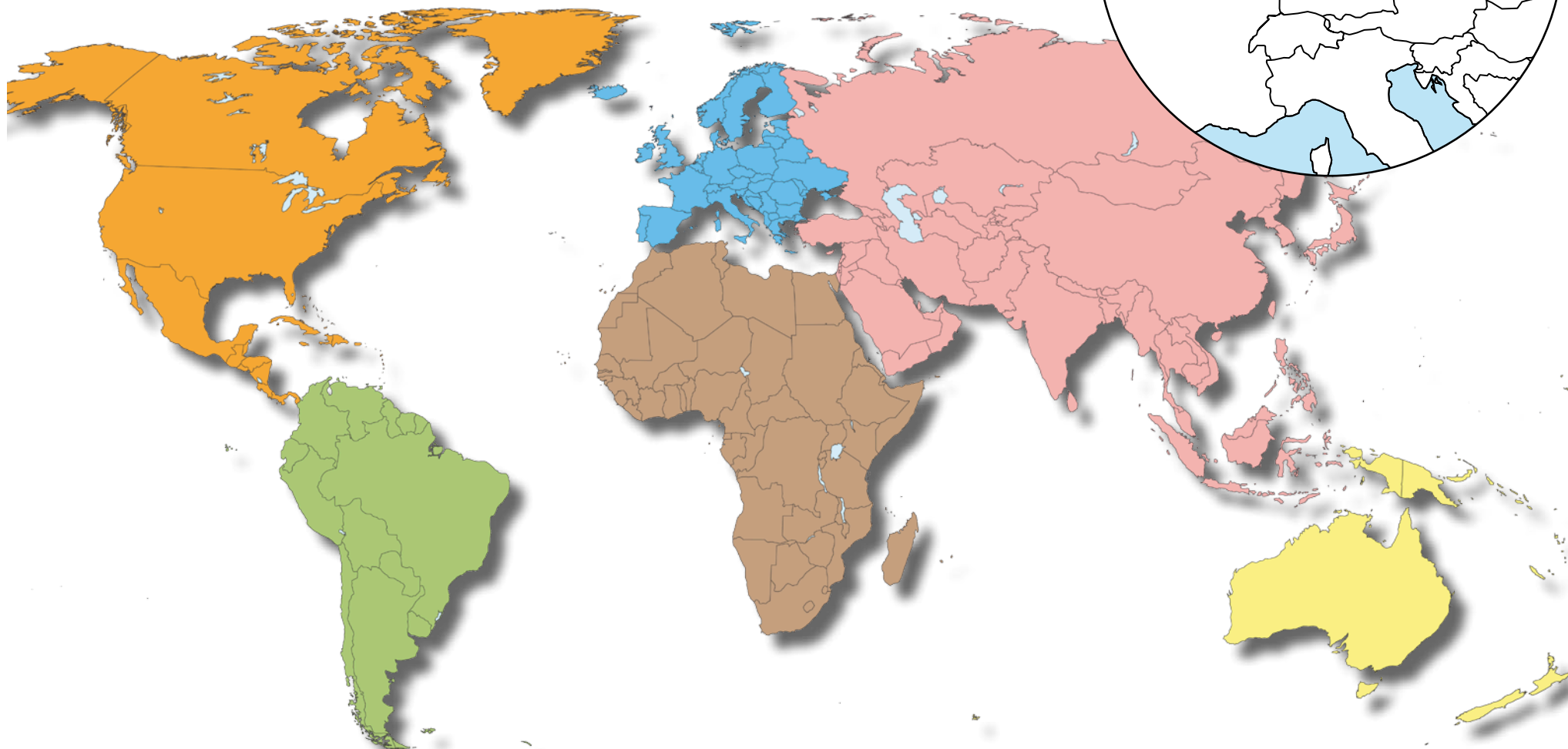
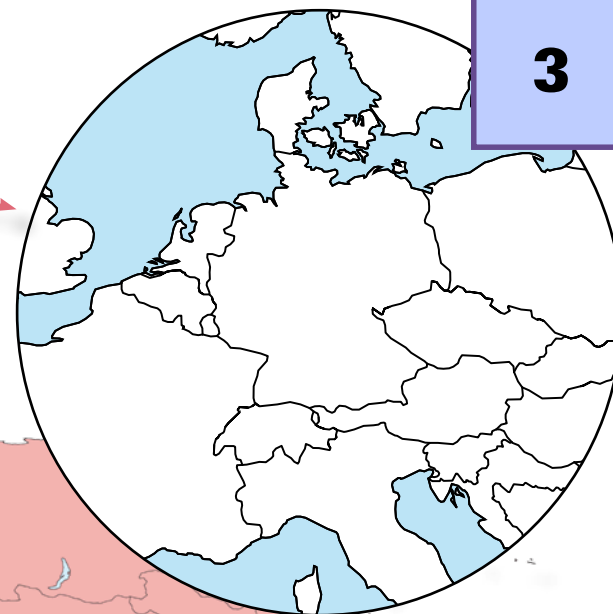

Emigreren

Teken een pijltje van Duitsland naar Nederland.

Schrijf hier op in welk land jij bent geboren.

.....

Twee jaar lang schuilen in het achterhuis

4

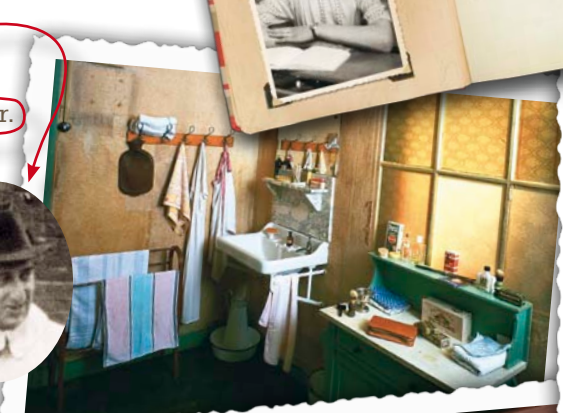
Na drie dagen in het achterhuis schrijft Anne weer verder in haar dagboek. Ze heeft veel te vertellen en schrijft:

'Er is zoveel gebeurd dat het is alsof de hele wereld zich plotseling omgedraaid heeft [...].'

Er is nog een familie die een veilige plek zoekt. Dat zijn Hermann en Auguste van Pels met hun zoon Peter.

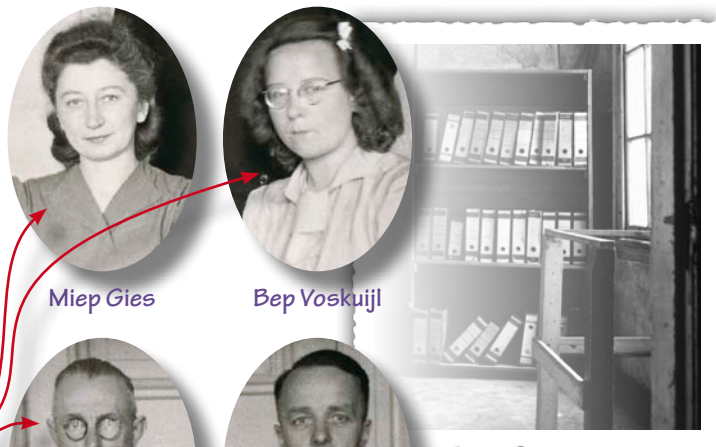

Dit is Fritz Pfeffer. Hij is een kennis van de familie Frank en van Pels. Hij moet ook schuilen. Hij deelt een kamertje met Anne. Dat vindt Anne niet zo leuk. Het is er al zo klein!

Wat zou jij doen als je weet dat je overdag heel erg stil moet zijn? Als je zachtjes moet praten en bijna niet mag lopen overdag?

Teken of schrijf in deze vakjes drie dingen die jij zou meenemen naar het achterhuis.

Miep Gies

Bep Voskuij

Johannes Kleiman

Victor Kugler

De onderduikers worden geholpen door vier medewerkers van Otto. Zij brengen eten en soms ook boeken en tijdschriften naar het achterhuis.

Anne is dol op lezen. Ze leest veel boeken in het achterhuis. Soms schrijft ze in haar dagboek wat ze van die boeken vindt.

Tijdens de zomer van 1943 krijgt Anne steeds meer plezier in schrijven. Ze begint verhaaltjes te schrijven. Soms verzint ze deze, maar ze schrijft ook verhaaltjes op die echt gebeurd zijn in het achterhuis.

Lezen en schrijven in het achterhuis

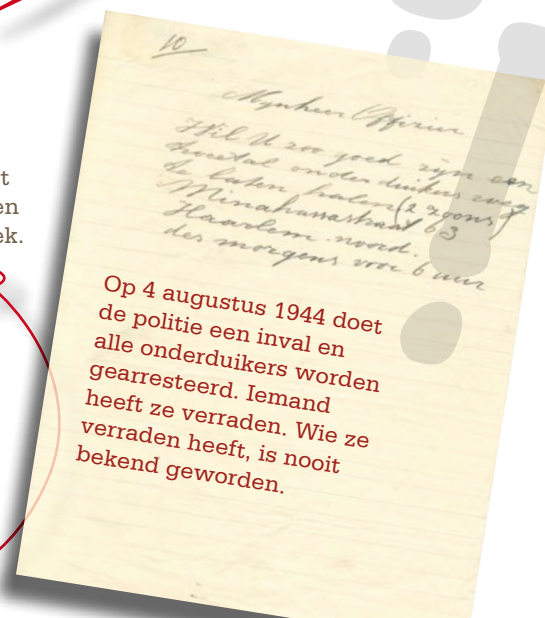
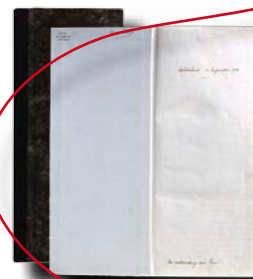
5

Anne schrijft haar dagboek vol. Ze schrijft verder in twee andere schriften.

In de herfst van 1943 heeft Anne vaak sombere dagen. Wanneer is de oorlog eindelijk afgelopen?

Otto geeft Anne een tip. Hij zegt dat ze mooie zinnen kan overschrijven uit boeken. Anne vindt het een leuk idee en begint een speciaal Mooie zinnen boek.

Op 4 augustus 1944 doet de politie een inval en alle onderduikers worden gearresteerd. Iemand heeft ze verraden. Wie ze verraden heeft, is nooit bekend geworden.

6

Hoe loopt het af?

Alle onderduikers worden gevangen genomen door de politie. Annes dagboek blijft achter. Miep Gies bewaart het dagboek voor Anne.

Volg de route door de pijltjes te volgen van 1 naar 3.

De onderduikers worden eerst naar kamp Westerbork gebracht in Nederland.

1

3

Anne en Margot worden daarna naar het concentratiekamp Bergen-Belsen in Duitsland gebracht.

2

Van daaruit worden ze met de trein naar concentratiekamp Auschwitz-Birkenau in Polen gebracht. Otto wordt hier gescheiden van Anne, Margot en Edith.

Anne sterft in maart 1945 in Bergen Belsen aan tyfus, een besmettelijke ziekte. Ook haar zus en moeder overlijden. Otto Frank is de enige van de onderduikers die de oorlog overleeft.

761 dagen in het achterhuis,...

Anne woont 761 dagen in het achterhuis. Dat is meer dan twee jaar! Al die tijd schrijft ze in haar dagboek, verhaaltjesboek en Mooie zinnen boek. Daardoor weten we nu wat ze heeft beleefd, wat ze voelde en wat ze wilde worden later.

Op 5 mei 1945 geeft het Duitse leger zich over. Nederland is bevrijd. Als Otto weer thuis komt in Amsterdam, geeft Miep het dagboek van Anne aan hem. Otto geeft twee jaar later het dagboek uit.

Anne Frank wilde schrijfster worden. Denk je dat haar wens is uitgekomen?
Schrijf hier je antwoord.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Anne was niet de enige,...

Er zijn nog veel meer joodse kinderen zoals Anne Frank geweest. Niet iedereen kon onderduiken. Niet iedereen schreef een dagboek. Er zijn 6 miljoen joden vermoord tijdens de Tweede Wereldoorlog, waarvan 1,5 miljoen kinderen.

Bezoek de kamer van Anne Frank

8

Het achterhuis is een museum geworden.
Er komen jaarlijks meer dan een miljoen
bezoekers langs! Je kan het achterhuis nu
ook online bezoeken.

Heb je een computer? Bezoek dan eens het achterhuis
op de website van de Anne Frank Stichting.
Kan je het vinden? Los dan de volgende vraag op:

Anne en Fritz werken allebei graag aan het tafeltje.
Maar wordt er wel eerlijk gedeeld?

Bezoek ook eens de andere kamers van het achterhuis!

- 1 Ga naar www.annefrank.org
- 2 Klik op Het achterhuis online.
- 3 Klik op Ga direct naar binnen.
- 4 Klik op de boekenkast.
- 5 Klik steeds verder op deuren in het achterhuis tot je bij het kamertje van Anne Frank komt.
- 6 Klik op het schrijftafeltje van Anne. Dan hoor je een verhaal over een grote ruzie.

Loop naar de buitenkant van de tentoonstelling

9

Dit schreef Anne op 20 juni 1942.

'...ik heb zin om te schrijven en nog veel meer om m'n hart over allerlei dingen eens grondig te luchten.'

Annes dierbaarste bezit

Annes dierbaarste bezit is haar dagboek. Schrijven is heel belangrijk voor haar. Als je stil moet zijn, en niet naar buiten mag, dan kan je met schrijven je hart luchten.

Stel je voor: je voelt je heel erg naar. Wat doe jij dan? Schrijf het op in dit vak.

.....

.....

.....

.....

Woorden zoeken

- 1 **Omcirkel** een van de volgende woorden: **razzia** **onderduiken** **jodenster**
- 2 Zoek dit woord op in de tentoonstelling.
- 3 Bij welk **jaar** staat jouw woord? .....
- 4 Lees goed wat er allemaal in het vak staat en beantwoord de **vragen**.

ADOLF HITLER, baas van Duitsland
In 1933 komen Hitler en zijn partij aan de macht. Ze discrimineren de joden. Bovendien maken Hitler en zijn miljoenen geheime joden voor een oorlog.

HITLERS RASSENWETTEN
Hitlers regering neemt in 1935 twee wettelijke maatregelen die de rechten van joden, Roma en andere minderheden beperken.

DE KRISTALL-NACHT
In Duitsland worden de joden in de nacht van de 9e op de 10e november 1938 vervolgd en vernederd. Duizenden joden worden vermoord en duizenden huizen worden vernietigd.

DE JODEN-WETTEN
In 1941 worden in Nederland alle stranden en parken verboden gebied voor joden.

DE JODENSTER
Vanaf juni 1942 verplicht de bezetter alle joden in Nederland een rode ster en een gele ster met het woord 'Jood' op hun kleren dragen, en kunnen de nazi's met deze ster joden op straat te herkennen.

1943 ONDERDUIKEN
Veel joden proberen te ontkomen aan de Duitse doorzoeken te duiken. **ONDERDUIKEN** is heel erg moeilijk. Deze familie schuilt in een bus onder de grond.

1944 HONGERWINTER
Op 6 juni 1944 landt een Duitse troepenmacht op de West- en Noordzijde van de IJssel. De joden worden opgevoerd naar de concentratiekampen. Een paar maanden later is de Tweede Wereldoorlog officieel afgelopen.

Wat gebeurde er met Anne Frank in dat jaar?

Wat gebeurde er tijdens de Tweede Wereldoorlog in dat jaar?

Nu jij!

Maak de volgende zinnen af:

Hoe voel jij je als je een boek leest dat je leuk vindt?

Als ik mijn boek lees dan, ...

.....

.....

Waar lees je het liefst?

Ik lees mijn boek het liefst: .....

.....

.....

In een boom – op een grasveld – op de bank – in een luie stoel - ...

Loop naar de binnenkant van de tentoonstelling

13

Dit schreef Anne op
5 november 1942.

*'Ik heb van de week veel gelezen en weinig gewerkt.
Zo moet men het doen in de wereld en zo zal men ook
zeker verder komen.'*

Niet één boek

Anne schrijft haar dagboek al heel snel vol. Wist je dat Annes dagboek niet één boek is, maar ook bestaat uit schriften en losse blaadjes?

Anne schrijft ook verhaaltjes op in een verhaaltjesboek. Soms schrijft ze zelfs mooie zinnen over uit boeken in haar Mooie zinnen boek.

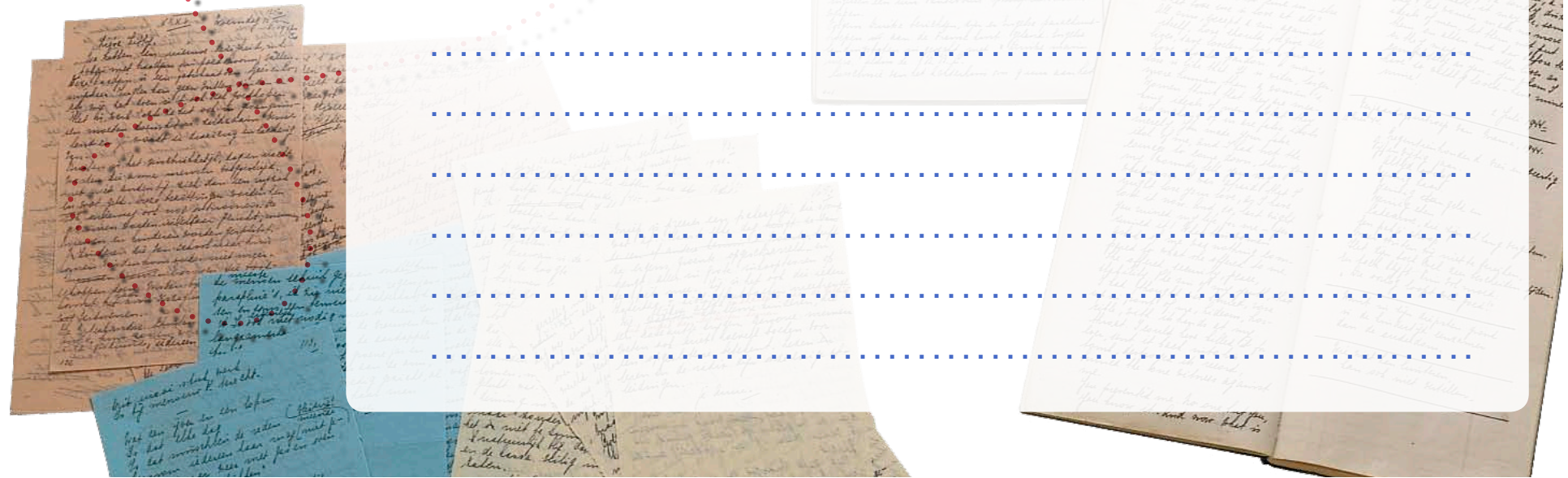
Zoek en lees het stukje over de vlo bij de tentoonstelling.

Lees de rest van het verhaaltje hier verder en schrijf vervolgens zelf het einde!

Hij glipte tussen m'n vingers door, die beesten zijn zo verschrikkelijk vlug.

[...] Ik pakte hem op en,

Handwriting practice lines consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line.

Hoe lees jij?

15

Als ik lees, dan *Fluister ik meestal – Lees ik hardop – lees ik voor mezelf – lees ik voor mijn zusje of broertje*

5

Wanneer lees je het liefst? *Lekker op vakantie – voor het slapengaan – ....*

6

Anne leest veel boeken in het achterhuis.

- 1 Loop naar de binnenkant van de tentoonstelling.
- 2 Beantwoord nu de volgende vraag:

Wie o wie bracht de boeken naar het achterhuis?
En waarom?

Loop naar een plek waar je lekker kan schrijven

16

Dit schreef Anne op
21 september 1942.

*'...Een Zomerzothed heb ik [...] al vier keer gelezen en
nog moet ik om de [...] situaties lachen.'*

Een mooie zin

Wil je graag een mooie zin bedenken?
Wat is een mooie zin vraag je je dan af.
Een mooie zin kan grappig zijn, of juist heel erg ontroerend.

Met dit spel maak je samen een mooie zin over Anne Frank.

Hoe ga je te werk?

- 1 Pak een los blaadje.
- 2 Schrijf om de beurt een woord op en leg het losse blaadje er overheen. De ander mag nog niet zien wat jij hebt geschreven.
- 3 Als je klaar bent, voeg dan een paar woorden toe zodat het een mooie zin wordt. Je mag ze ook in een andere volgorde schrijven als dat beter uitkomt.

Woord 1 (Schrijf hier wat Anne doet) .....

Woord 2 (Schrijf hier waar ze is) .....

Woord 3 (Schrijf op hoe ze zich voelt) .....

Woord 4 (Schrijf op wanneer het gebeurt) .....

Woord 5 (Schrijf ten slotte waarom Anne dit doet) .....

Vind je de zin niet zo mooi? Kijk eens in je lievelingsboek,
misschien staat daar wel een mooie zin in.

Schrijf je zin netjes over in het lijstje.

18

Je kan veel dingen doen:

- 1 Je lijstje uitknippen en ophangen met een magneetje.
- 2 Of stuur het op naar je vrienden of familie!

Jouw lievelingsboek

19

Lezen en schrijven horen bij elkaar.
Als je veel leest zal je vanzelf ook beter gaan schrijven.

Omcirkel welke soort boeken je het **liefste** leest:

grappige boeken

spannende boeken

romantische boeken

boeken over sport

boeken over dieren

griezelboeken

sprookjes boeken

geschiedenisboeken

boeken over de ruimte

Of anders, ik lees geen boeken maar ik lees wel graag: .....

.....

De verrassing!

- 1 Zoek de zinnen die je eerder hebt opgeschreven in dit boekje. Dat zijn de zinnen op pagina 12 en 15.
- 2 Kijk naar het cijfer in de inktvlek.
- 3 Schrijf hieronder alle zinnen over, let op: schrijf ze op de juiste plaats! Cijfer 2 komt op regel 2, cijfer 8 komt op regel 8 enzovoort.

20

1 Wanneer ik in mijn boek lees

2

2

3

3

4 Wanneer ik in mijn boek lees

5

5

6

6

7 Wanneer ik in mijn boek lees

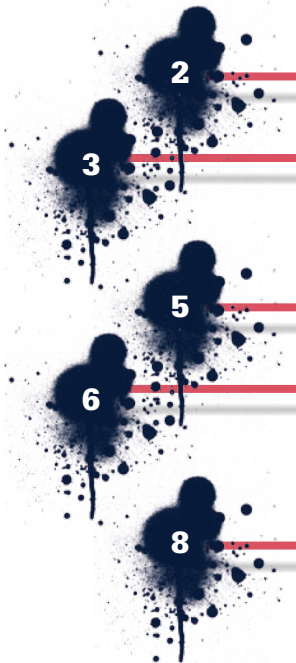
8

8

Beste schrijver,

Je hebt nu een rondeel geschreven. Dat is een gedicht van acht regels. Schrijf alles over op de volgende pagina.

Goed gedaan! Je bent een echte dichter!

Mijn gedicht

Colofon

Teksten

Anne Frank Stichting

Lies Schippers

Sanne Verstraete

Realisatie

Josephine de Man

Saskia Oldenhof

Vormgeving

Joost Luk

Fotografie

Juul Hondius

Correctie

Mans Kuipers

Rechten

Familiefoto's Anne Frank © Anne Frank Stichting, Amsterdam/
Anne Frank- Fonds, Bazel

© Juul Hondius fotografie

